แนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก

The Operation Guideline in the General Management of Schools under Muang Maesod Municipality

กิตติภูมิ สุจริตจันทร์*

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร 62000

E-mail: Kittipum.k@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก 2) ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก และ 3) หาแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาล เมืองแม่สอด จังหวัดตาก มีวิธีดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก แหล่งข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานบริหารทั่วไป และผู้ปฏิบัติหน้าที่งานบริหารทั่วไป รวมจำนวน 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไป จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและแจกแจงความถี่

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดระบบการบริหาร รองลงมาคือ ด้านการจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน และงานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

2. ปัญหาการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการดำเนินงานธุรการ ด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา ด้านการส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป และด้านการจัดทำ สำมะโนผู้เรียน ส่วนปัญหาด้านอื่นๆ อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน

3. แนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก ได้แก่ 1) จัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานธุรการ 2) ขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มกับหน่วยงานต้นสังกัดในการจัดหาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของสถานศึกษา 3) นำกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการบริหารงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป 4) แต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบการติดตาม ตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ต่อไป และ 5) บริหารจัดการโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: การปฏิบัติงานการบริหารทั่วไป

Abstract

The research purposes were: 1) to study the state of the operating in general management of schools under Muang Maesod Municipality, Tak province 2) to study the problem of operating in general management of schools under Muang Maesod Municipality, Tak province, and 3) to study the operation guideline in the general management of schools under Muang Maesod Tak Municipality, Tak province. The research procedure was separated into 2 stages; the first stage was to study the state and problem of operating in the general management of schools under Muang Maesod Municipality, Tak province. The samples were 205 persons who were administrators, the head of general management department, and the officers of this department. The questionnaires were used for collecting data, and the data were analyzed by using Mean, and Standard Deviation. The second stage was to study the operation guideline in the general management of schools under Muang Maesod Municipality. The data were collected from 17 experts in general management. The interview form was also used as a tool, and the data were analyzed through a content analysis and frequencies distribution.

The research findings were as follows:

1. The state of the operating in the general management of schools under Muang Maesod Municipality, Tak province was found that it was at the medium level of Mean every aspect. The highest Mean was the system of management aspect, the lower mean was system of internal control aspect and the lowest mean was the supporting students' activities aspect.

2. The problem of operating in general management of schools under Muang Maesod Municipality, Tak province was found that the whole were at the low level of Mean, the medium level of Mean in problem were the secretaries part, the building and environment management, the educational Public relation, the supporting in academic part personal and general management, and the data base of students.

3. The guideline in general management of schools under Muang Maesod Tak Municipality were as follows; 1) setting the officer who has knowledge in the general management 2) getting more budget from the local management organization for supporting the educational technology 3) using the participatory management in academic part, budget, personal, and General management, 4) setting the officers for the building and environment management, 5) using the participatory management in every department of school

บทนำ

การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐจะต้องบริหารและ การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการบริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการตามโครงสร้างใหม่ ซึ่งประกอบด้วย งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคลากร และงานบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ 2549: คำนำ)

การบริหารทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับ การจัดระบบบริหารองค์กร ให้การบริหารงานอื่น ๆ บรรลุตามมาตรฐาน คุณภาพเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยการความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริม การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน เป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล(กระทรวงศึกษาธิการ 2549: 64)

จากผลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มี ฐานะเป็นนิติบุคคลในช่วงเปลี่ยนผ่านทางการศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก ทำให้สถานศึกษาเกิดปัญหาขึ้นในหลาย ๆ ด้าน จากรายงานประจำปีของสถานศึกษา พบว่า งานที่ถูกกำหนดตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาขึ้นใหม่ได้เกิดปัญหาในการดำเนินการในแต่ละงานแตกต่างกันไป และที่สำคัญงานบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกิดขึ้นใหม่ที่ไม่เคยมีในโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาแบบเดิม เป็นการหลอมรวมเอางานอื่น ๆ มารวมไว้ในงานบริหารทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นงานธุรการ กิจการนักเรียน อาคารสถานที่ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และงานอื่น ๆ (กองการศึกษา เทศบาลเมืองแม่สอดม 2556: 12) และจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้ทราบว่าการดำเนินงานที่ผ่านมาได้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ จึงส่งผลให้การดำเนินงาน ในสถานศึกษาไม่มีประสิทธิภาพและไม่มีประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เท่าที่ควร ส่งผลให้งานวิชาการในสถานศึกษาซึ่งถือว่าเป็นงานหลักไม่สามารถดำเนินการบรรลุตามมาตรฐานที่ตั้งไว้

จะเห็นได้ว่างานบริหารทั่วไปในสถานศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญยิ่งที่จะเร่งรัดพัฒนา งานวิชาการของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน และสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง พร้อมทั้งให้ความสำคัญในการที่จะพัฒนาให้งานบริหารทั่วไปสามารถที่จะสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและส่งผลถึงผู้เรียนให้ได้ตามเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานส่วนหนึ่งของงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล จึงเห็นความสำคัญและมีความสนใจที่จะทำการศึกษาหาแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงาน การบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก เพื่อใช้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสภาพและทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตระหนักถึงปัญหาการบริหารของสถานศึกษา พร้อมทั้งนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและวางแผนพัฒนาการบริหารของสถานศึกษาอันจะนำมาซึ่งคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาที่พึงประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมือง แม่สอด จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมือง แม่สอด จังหวัดตาก
3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา สภาพ ปัญหา และหาแนวทางการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาตามคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล 19 ขอบข่ายภารกิจ (กระทรวงศึกษาธิการ 2549: 64-73)

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 205 คน ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน หัวหน้างานบริหารทั่วไป จำนวน 4 คน และผู้ปฏิบัติหน้าที่งานบริหารทั่วไป จำนวน 191 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Checklist) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดที่ได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 19 ขอบข่ายภารกิจ ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบ ของลิเคอร์ท (Likert)

ลักษณะของแบบสอบถาม ประกอบด้วยสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้จำนวนและค่าร้อยละ และเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แปลผลโดยใช้เกณฑ์ของประคอง กรรณสูตร (2542: 108)

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก โดยใช้แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไป จำนวน 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยนำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มากำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์แนวทางการปฏิบัติ งานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกประเด็นคำถามจากสภาพและปัญหามากำหนด

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก พบประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดระบบการบริหารมีค่าเฉลี่ยปานกลางค่อนข้างมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด ดำเนินการบริหารทั่วไปตามหลักการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวง ศึกษาธิการและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พุทธศักราช 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ซึ่งกระบวนการในการบริหารด้านบริหารทั่วไปของสถานศึกษาแบบนิติบุคคลมุ่งเน้นเกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร การให้ บริการงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่ กำหนดไว้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (กระทรวงศึกษาธิการ 2549: 64-73) สอดคล้องกับนาตยา เกตุกลิ่น (2545: 15) ที่กล่าวว่า การบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและดำเนินการในองค์รวมไม่แยกส่วน ถึงแม้อาจกำหนดประเด็นการบริหารการศึกษาแต่ละเรื่องก็ตามแต่ก็ต้องมีการวางแผน และส่งเสริมเกื้อหนุนกันอย่างเป็นระบบ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ คือ การดำเนินการควบคุมตามหลักเกณฑ์มาตรการและวิธีการที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินกำหนด และมีการรับนักเรียนตามแผนที่กำหนด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองแม่สอดมีจำนวนทั้งหมด 4 แห่ง เป็นการศึกษาในระบบที่ดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยยึดรูปแบบตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พุทธศักราช 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ของกระทรวง ศึกษาธิการ โดยเน้นความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของดำรง ปันทวัง (2551: 45) ที่ได้ศึกษาสภาพการ

บริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็กในทัศนะของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า มีการดำเนิน การควบคุม ตามหลักเกณฑ์มาตรการและวิธีการที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินกำหนด อยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมือง แม่สอด จังหวัดตาก พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก มีการปฏิบัติงานตามขั้นตอนแนวทางของกระทรวง ศึกษาธิการ โดยการบริหารทั่วไปมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยการความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใสความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจน การมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2549: 64) จึงทำให้มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับผลการวิจัยของปิยะ จงสิทธิผล (2552: 85) ที่ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานโรงเรียน สำนักงานเขตลาดพร้าว สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมด้านการบริหารงานทั่วไปมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินงานธุรการมีปัญหาสูงสุดในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่างานธุรการเป็นงานที่ต้องอำนวยความสะดวกให้กับงานด้านอื่นๆ ของสถานศึกษา เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับเอกสาร งานพัสดุครุภัณฑ์ ระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติ ฯลฯ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างคล่องตัว ไม่มีอุปสรรค และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งการดำเนินงานธุรการจะต้องปฏิบัติตามระบบที่กำหนดไว้ โดยยึดหลัก ความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด และคุ้มค่า จึงทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามมองเห็นปัญหาการดำเนินงานธุรการมากกว่าด้านอื่น ๆ

3. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก จากผลการวิจัยพบแนวทางพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ 1) จัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานธุรการ 2) ขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มกับหน่วยงานต้นสังกัดในการจัดหาเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของสถานศึกษา 3) นำกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการบริหารงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป 4) แต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบการติดตามตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่และสภาพ แวดล้อม เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ต่อไป และ 5) บริหารจัดการโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าแนวทางพัฒนาดังกล่าวส่วนใหญ่จะเป็นแนวทางพัฒนาเกี่ยวกับบุคลากรและการบริหารจัดการโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากระบวนการในการร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพและสมรรถนะของคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีสุขภาพพลานามัยดี และมีส่วนร่วม ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสม (ประเสริฐ เชษฐพันธ์ 2542: 7) ดังที่ตวงรัตน์ สุวรรณไพบูลย์ (2547: 9) กล่าวไว้ว่า การบริหารงานของโรงเรียนเป็นกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินงาน เพื่อจัดการทางการศึกษาแก่สมาชิกของสังคมให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นศาสตร์และศิลป์ โดยการใช้กระบวนการบริหาร ได้แก่ การวางแผน การอำนวยการ การประสานงาน การติดต่อ การประเมินผล การปฏิบัติ เป็นต้น หน้าที่ของผู้บริหารจึงมีการจัดวางนโยบาย การวางแผนและการจัดตั้งวัตถุประสงค์ หน้าที่ถัดไป ได้แก่ การมอบหมายความรับผิดชอบให้กับหน่วยงาน การประสานงานติดต่อ การจัดสรรทรัพยากรรวมทั้งการติดตามประเมินผล (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ 2547: 3) จึงทำให้แนวทางพัฒนาดังกล่าวมุ่งเน้นไปที่บุคลากรและและการบริหาร สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิเทศ ธาตุอินทร์ (2551 บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ในทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า มี

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารทั่วไป คือ ควรเพิ่มงบประมาณและบุคลากร ควรจัดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านงานธุรการโดยเฉพาะ

สรุปผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 79.02 ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้ปฏิบัติหน้าที่งานบริหารทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 93.17 ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้าสายงานบริหารทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 4.88 และตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 1.95 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 79.02 และประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่ 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.54

สภาพการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (μ = 3.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดระบบการบริหารและการพัฒนาองค์กร (μ = 3.28) รองลงมา คือ ด้านการจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน (μ = 3.15) และงานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น(μ = 3.13) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา (μ = 2.90)

ปัญหาการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย (μ = 2.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการดำเนินงานธุรการ (μ = 2.66) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป (μ = 2.55) ด้านการส่งเสริมงานกิจการนักเรียน (μ = 2.52) ด้านงานเทคโนโลยีสารสนเทศ (μ = 2.51) ด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม (μ = 2.51) ส่วนปัญหาด้านอื่นๆ อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน

แนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก ในภาพรวม ประกอบด้วย 1) จัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานธุรการ 2) ขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มกับหน่วยงานต้นสังกัด ในการจัดหาเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ของสถานศึกษา 3) นำกระบวนการบริหารแบบ มีส่วนร่วมมาใช้ในการส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการบริหารงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก พบข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพพัฒนาการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมือง แม่สอด จังหวัดตาก พบว่า อยู่ระดับปานกลาง ดังนั้นควรเปิดโอกาสให้บุคลากรเสนอความคิดเห็น แก้ปัญหา และปรับปรุงการปฏิบัติงาน การบริหารทั่วไป อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

2. จากแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด จังหวัดตาก สรุปได้ว่ามีแนวทางพัฒนา 3 ด้าน คือ

ด้านบุคลากร ควรจัดบุคลากรเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อให้มีความรู้กลับมาปฏิบัติหน้าที่ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง และพัฒนา การปฏิบัติงานบริหารทั่วไปอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และความถนัดในการปฏิบัติงาน

ด้านงบประมาณ ควรมีการสำรวจความต้องการและความจำเป็นเร่งด่วนของงานบริหารทั่วไป เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนล่วงหน้าประจำปี สำหรับ การระดมทรัพยากร และการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและเหมาะสม

ด้านการมีส่วนร่วม ควรสนับสนุนให้องค์กรชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาในพระคุณของบิดา มารดา คณาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ ความเมตตาและสนับสนุนอันเป็นแรงเสริมให้ผู้วิจัย มีกำลังใจและความมุ่งมั่นในการทำวิจัยนี้จนประสบผลสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

ดำรง ปันทวัง. **สภาพการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็กในทัศนะของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2551.

นาตยา เกตุกลิ่น. **การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2545.

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. **ทฤษฎีองค์กรสมัยใหม่.** กรุงเทพฯ: แซทโฟร์พริ้นติ้ง, 2547.

เทศบาลเมืองแม่สอด, กองการศึกษา. **การจัดการศึกษาเทศบาลเมืองแม่สอด.** ตาก: กองการศึกษา เทศบาลเมืองแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก, 2551.

_____. **รายงานประจำปีของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด.** ตาก : กองการศึกษา เทศบาลเมืองแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก, 2556.

นิเทศ ธาตุอินทร์. **การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2551.

บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น.** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2545.

ประเสริฐ เชษฐพันธ์. **การบริหารการศึกษา.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, 2542.

ประคอง กรรณสูตร. **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

ปิยะ จงสิทธิผล. **สภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียน สำนักงานเขตลาดพร้าว สังกัดกรุงเทพมหานคร.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2552.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.** กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2549.

_____. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2553.